राज्य माहिती आयोग, मुख्यालय, मुंबई

माहितीचा अधिकार

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये
दाखल झालेले अपील

क्र. मुमाआ/नों.क्र.२११०९७/२१/अ.क्र.४८४८/२५/०१

Shri. I A Shaikh
Plot No. 22, Jamilabai Chawl,
Bandongri, Ashok Nagar,
Kandivali (East) Mumbai – 400101.

विरुद्ध

जन माहिती अधिकारी तथा प्रशासकीय अधिकारी (इ.प्र.) प.उ.-२
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, उप प्रमुख अभियंता (इ.प्र.)
प.उ.२ यांचे कार्यालय, महानगरपालिका इमारत,सेंट लॉरेन्स हायस्कूल समोर,
सी-विंग, दुसरा मजला, संस्कृती कॉम्प्लेक्स जवळ, ठाकूर कॉम्प्लेक्स,
९० फूट डी.पी. रोड, कांदिवली (पू.), मुंबई ४०० १०१.

प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता (इ.प्र.) आर विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, उप प्रमुख अभियंता (इ.प्र.)
प.उ.२ यांचे कार्यालय, महानगरपालिका इमारत,सेंट लॉरेन्स हायस्कूल समोर,
सी-विंग, दुसरा मजला, संस्कृती कॉम्प्लेक्स जवळ, ठाकूर कॉम्प्लेक्स,
९० फूट डी.पी. रोड, कांदिवली (पू.), मुंबई ४०० १०१.

द्वितीय अपील अर्ज सुनावणी दिनांक : ०९.०९.२०२५

अपीलकर्ता	:	उपस्थित
विद्यमान जन माहिती अधिकारी	:	उपस्थित
प्रथम अपीलीय अधिकारी	:	अनुपस्थित

आज सुनावणीच्या वेळी अपीलार्थी, विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा प्रशासकीय अधिकारी (इ.प्र.) प.उ. २, श्रीमती कृपा बक्षी उपस्थित आहेत. विद्यमान प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता (इ.प्र.) प.उ.२ आर विभाग अनुपस्थित आहे.

विद्यमान जन माहिती अधिकारी तथा प्रशासकीय अधिकारी (इ.प्र.) प.उ. २, श्रीमती कृपा बक्षी यांनी आयोगास असे सादर केले की, अपीलार्थी यांनी मागणी केलेल्या माहिती संबंधित नस्ती गहाळ झाली असून दि. १०.०५.२०१३ व दि. २२.०८.२०१४ रोजी वरिष्ठ पोलीस निरिक्षक, समतानगर पोलीस ठाणे, कांदिवली, मुंबई येथे महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख नियम, २००५ नुसार गुन्हा नोंदविण्यात आला आहे. सदर गुन्हा नोंद केल्याच्या पत्राची प्रत अपीलार्थी यांना माहितीचा अधिकार अधिनियम,२००५ अंतर्गत सही शिक्कासह उपलब्ध करुन देण्यात आली आहे.

प्रस्तुत प्रकरणी अपीलार्थी यांनी दि. १७.११.२०२० रोजीच्या जोडपत्र-अ अन्वये "Information in respect of ward notices and actions and reply report etc of M/s Devesh Apartment Co-op Hsg Society Ltd, 51, CTS No. 68 S.NO. 6 Village Wadhwan Taluka Borivali MSD Ashok Nagar, Kandivali East Mumbai – 400101" याबाबत खालीलप्रमाणे मुद्येनिहाय माहितीची मागणी केली आहे :-

1. The documents in respect of permission and sanction granted CONSTRUCTION of Old Stone Gulmohar Bungalow in the year 1960-61-63 ON GROUND FLOOR OF ABOVE PLOT ADM ABOUT 1000.6 SQ FEET.
2. The documents pertaining to CC and OC granted to ABOVE PLOT BEARING THE CC NO. 3844/II/R of year 1979-80.
3. The documents pertaining to IOD/CC no. 2764/2019 with such permission of dugging, excavation, leveling and other activities and construction of floor wise with all such permission and documents, including PLAN, even fencing of such land.
4. All Applications, Emails, objection, written notice and actions taken on builders/contractors/ society since the year 2019 till today in respect of above society.

तत्कालीन जन माहिती अधिकारी यांनी दि. १७.१२.२०२० रोजी अपीलार्थी यांनी नमूद केलेल्या धारिका क्रमांक CE/3844/BS-II/AR अभिलेखाचे कसून शोध घेतल्यानंतर ही आढळून आली नसल्याचे किंवा माहिती पुरवता आली नसल्याचे नमूद करीत तसेच उपलब्ध माहिती व धारिका आढळल्यास लगेच पुरविण्यात येईल, असे नमूद केले आहे. या विरुध्द अपीलार्थी यांनी दि. २२.१२.२०२० रोजी प्रथम अपील अर्ज कार्यकारी अभियंता, (इ.प्र.) आर विभाग यांच्याकडे सादर केला होता. अपीलार्थी यांनी संबंधित विकासक हे जाणुनबुजून माहिती दडवित असल्याचा व माहिती नाकारत असल्याचा गंभीर आरोप केला आहे. तसेच त्यांच्या म्हणण्यानुसार संगमताने कार्यवाही करीत संबंधित विकासकाने प्राधिकरणाची दिशाभूल करुन तसचे काही अधिकाऱ्यांना हाताशी धरुन चूकीच्या पध्दतीने परवाना मिळवला असल्याचा यात नमूद केले आहे. यावर दि. १८.०१.२०२१ रोजीच्या सुनावणी सूचनेप्रमाणे दि. २२.०१.२०२१ रोजी सुनावणी आयोजित करण्यात आले असून दि. २९.०१.२०२१ रोजी दोन्ही बाजू एकल्यानंतर प्रत्यक्ष आदेश देखील निर्गमित करण्यात आला होता. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी "जन माहिती अधिकारी यांनी धारिका क्रमांक CE/3844/BS-II/AR या अभिलेखाचे कसून शोध घेतल्यानंतर, ही आढळून आली नसल्याचे नमूद केले आहे. तथापि CTS No. 68 S.NO. 6 Village Wadhwan Taluka Borivali MSD Ashok Nagar, Kandivali East Mumbai – 400101 या संबंधित इतर कोणतीही माहिती व धारिका शोध लागला नसल्याचे नमूद केले आहे. त्यानंतर प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता (इ.प्र.) आर विभाग यांनी जन माहिती अधिकारी यांना CTS No. 68 S.NO. 6 Village Wadhwan Taluka Borivali MSD Ashok Nagar, Kandivali East Mumbai – 400101 या संबंधित धारिकाचा शोध घेऊन माहिती अधिकार अर्जात नमूद इमारतीशी संबंधित असल्यास त्यातील माहिती प्रदान करण्याचे निर्देश दिले आहेत. अपीलार्थी यांनी दि. ०२.०३.२०२१ रोजी द्वितीय अपील अर्ज दाखल केला असून जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी वेळकाढूपणाचे तसेच एकमेकांचे पाठराखण करण्याचा धोरण आकारले असून या संपूर्ण प्रक्रियेत M/s Devesh Builders त्यांचे वारस यांनी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या अधिकाऱ्यांशी हात मिळवणी केली असल्याचा संशय आस्पद नियमबाह्य अनेक प्रकारच्या परवानग्या मिळवल्या असून त्यांनी मागणी केलेली माहिती ही जाणुनबुजून नाकारली जात असल्याचा आक्षेप नमूद केला आहे. जन माहिती अधिकारी यांनी उपलब्ध असलेल्या धारिका संदर्भात अपीलार्थी यांना माहिती देण्यात आली असून उपरोक्त माहिती असलेली धारिका सापडत नसल्यामुळे महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख अधिनियम, २००५ नुसार कलम ९ अन्वये प्रथमदर्शनी अहवाल सादर केल्याचे आढळून येते. जन माहिती अधिकारी तथा प्रशासकीय अधिकारी (इ.प्र.) शहर यांनी वरिष्ठ पोलीस निरिक्षक, समता नगर पोलीस ठाणे, कांदिवली, मुंबई येथे तक्रार दाखल करण्यात आलेली आहे. वरील

विनंती अर्जासह ५८ पृष्ठांचा दस्ताऐवज देण्यात आला असून उप प्रमुख अभियंता (इमारत प्रस्ताव) पश्चिम उपनगरे-२ 'पी व आर' विभाग यांच्या अखत्यारीमध्ये आर/उत्तर, आर/मध्य, आर/दक्षिण, पी/उत्तर व पी/दक्षिण हे पाच विभाग येतात. संबंधीत विभागातील इमारत प्रस्ताव खात्याशी संबंधीत धारिणी यापूर्वी कांदिवली (पश्चिम) म्युनिसीपल मार्केट येथे असलेल्या कार्यालयात तसेच भांडुप येथील भांडारामध्ये जतन करुन ठेवल्या होत्या. परंतु कांदिवली (पश्चिम) येथील इमारत जर्जर झाल्याने सर्व धारीणी ठाकूर संकुल येथे नव्याने उघडलेल्या कार्यालयात कांदिवली (पश्चिम) व भांडुप संकुल येथून काढून ठेवण्यात आल्या. या सर्व धारीणी हया १९६० पासून किंवा त्याचे आधीपासून झालेल्या बांधकामाबाबत (इमारतीबाबत) आहेत. या कार्यालयाच्या भांडारामध्ये अदमासे ५०,००० ते ६०,००० धारीणी आहेत. कार्यालय बदली झाल्यामुळे जुन्या कार्यालयातून नविन कार्यालयात धारीणी आणतांना काही धारीणी गहाळ झाल्या आहेत किंवा पावसाच्या पाण्याने जुन्या होऊन नष्ट झाल्या आहेत. अशा गहाळ / नष्ट झालेल्या धारीणींची यादी दिली आहे. या गहाळ नष्ट झालेल्या धारीणी ज्या इमारतींच्या आहेत त्या इमारती आजही शाबुत आहेत. सदर धारीणी गहाळ होण्यामागे कोणतीही हेतुपुरस्सर कृती नसल्याचे प्रथमदर्शनी आढळून येते. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी निर्देशीत केल्याप्रमाणे अपीलार्थीस कार्यालय बदली झाल्यामुळे जुन्या कार्यालयातून नविन कार्यालयात धारीणी आणतांना काही धारीणी गहाळ झाल्या आहेत किंवा पावसाच्या पाण्याने जुन्या होऊन नष्ट झाल्या आहेत. अशा गहाळ / नष्ट झालेल्या धारीणींची यादी दिली आहे. या गहाळ नष्ट झालेल्या धारीणी ज्या इमारतींच्या आहेत त्या इमारती आजही शाबुत आहेत ही वस्तुस्थिती लक्षात घेता, यातील धारिणी पूर्नबांधणी करणे शकय असल्याचे नमूद करण्यात आले आहे. तथापि अशी पुर्नबांधणी करतांना खाजगी व्यक्तींकडून फारसा उत्साह प्रतीसाद मिळत नसल्याचा नमूद केले आहे.

तसेच बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या प्राधिकरणांना माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम २ (च) प्रमाणे माहिती याचा अर्थ कोणत्याही स्वरूपातील कोणतेही साहित्य असा असून त्यामध्ये अभिलेख, दस्तऐवज, ज्ञापने, ई-मेल, अभिप्राय, सूचना, प्रसिद्धिपत्रके, परिपत्रके, आदेश, रोजवह्या, संविदा, अहवाल, कागदपत्रे, नमुने, प्रतिमाने (मॉडेल), कोणतीही इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपातील आधार सामग्री आणि **त्या त्या वेळी अंमलात आलेल्या अन्य कोणत्याही कायद्यान्वये सार्वजनिक प्राधिकरणास मिळविता येईल अशी कोणत्याही खाजगी निकायाशी संबंधित माहिती, यांचा समावेश होतो.**

प्रस्तुत प्रकरणी दोन्ही बाजू एकल्यानंतर कलम २ (च) मध्ये माहिती या शब्दाचा अवलोकन केल्यानंतर **माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ कलम १९ (८) (क)** अन्वये या अधिनियमांच्या तरतुदींच नुसार अनुपालन करणे आवश्यक असलेल्या उपाययोजना करण्यास सार्वजनिक प्राधिकरणाना असे नमूद केले आहे. त्यानुसार बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या इमारत प्रस्ताव आर विभाग यांनी अपीलार्थी यांच्या जोडपत्र-अ मध्ये नमूद M/s Devesh Apartment Co-op Hsg Society Ltd, 51, CTS No. 68 S.NO. 6 Village Wadhwan Taluka Borivali MSD Ashok Nagar, Kandivali East Mumbai – 400101 या इमारती संबंधित धारिणीची पुर्नबांधणी करुन अपीलार्थी यांना पुर्नबांधणी झाल्यानंतर कुठल्याही परिस्थितीत प्रस्तुत आदेश प्राप्त झाल्याचा दोन आठवडयाच्या आत प्रदान करण्यात यावे.

या प्रकरणी महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख अधिनियम, २००५ अंतर्गत प्रथमदर्शनी अहवाल मागविण्या संदर्भात अग्रेही विनंती असली तरी मागणी केलेली धारीणी सन १९६० सुमारास असल्याची व त्याच कालावधीत असल्याची त्याच्या आधीपासून झालेल्या बांधकामाबाबत (इमारतीबाबत) आहेत. या कार्यालयाच्या भांडारामध्ये अदमासे ५०,००० ते ६०,००० धारीणी आहेत. कार्यालय बदली झाल्यामुळे जुन्या कार्यालयातून नविन कार्यालयात धारीणी आणतांना काही धारीणी गहाळ झाल्या आहेत किंवा पावसाच्या

पाण्याने जुन्या होऊन नष्ट झाल्या आहेत. अशा गहाळ / नष्ट झालेल्या धारीणींची यादी दिली आहे. या गहाळ, नष्ट झालेल्या धारीणी ज्या इमारतींच्या आहेत त्या इमारती आजही शाबुत आहेत. सदर धारीणी गहाळ होण्यामागे कोणतीही हेतुपुरस्सर कृती नसल्याचे कार्यकारी अभियंता, इमारत प्रस्ताव शहर, आर विभाग यांनी या आधीच नमूद केले आहे.

अशा प्रकारच्या प्रकरणात **मा. उच्च न्यायलयाच्या विवेक विष्णूपंत कुलकर्णी विरुध्द महाराष्ट्र राज्य (रिट पिटीशन क्र.६९६१/२०१२)** "In Vivek Vishnupant Kulkarni vs. the State of Maharashtra and others (supra), it has been held by this Court that as per Section 9 of MPR Act, contravention of the provisions of Section 4 or 8 is made punishable. Section 4 of the MPR Act speaks about taking out public records without prior approval of the State Government. Here no such case is made out that anybody has taken out the public record without the approval of the State Government. Unless the facts are brought invoking the ingredients of the offence, directions to register offence cannot be issued. Further, Section 8 of the Act contemplates about destruction or otherwise dispose of the public record except in such manner and subject to such conditions as may be prescribed. Here, merely because the record is not available, we cannot jump to the conclusion that it cwp.1484.19 is destroyed or otherwise disposed of. The information that was supplied to the petitioner on 20th March 2018 would show that Nagar Panchayat, since its inception i.e. 24th February 2015, has not granted any permission for erection of mobile towers and has not entered into any agreement. The information that was called by the petitioner was from 1st January 2014 to 16th February 2017. If there was no occasion for grant of permission and entering into any agreement from 24th February 2015 till 16th February 2017, then question of supplying the copies of the same will not arise. The period prior to 24th February 2015 i.e. from 1st January 2014 relates to the Gram Panchayat and unless it is shown that the entire record has been handed over to the Nagar Panchayat authorities by the then Gram Panchayat; officers of the Nagar Panchayat cannot be held responsible for supply of those documents. Though the Right to Information Act may not be applicable to the mobile companies, however, the petitioner appears to have not made any correspondence with the mobile companies. पारित केलेल्या आदेशाप्रमाणे प्रथम दर्शनी अहवाल (FIR) सुध्दा दाखल केला पाहिजे तथा मा.उच्च न्यायालय यांचा उपरोक्त आदेश हा महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख अधिनियम, २००५ यातील **कलम ४ व ६** याचे उल्लंघन झाले असल्यास करावयाच्या कार्यवाहीबाबत आहे." तसेच **Saudagar Mohammad Rafi Vs State Aurangabad bench दि. १७.०१.२०२३** नुसार खालीलप्रमाणे नमूद केले आहे :-

(1) The records officer shall in the event of any unauthorised removal, destruction, defacement or alteration of any public records under his charge, forthwith take appropriate action for the recovery or restoration of such public records.

(2) The records officer shall submit a report in writing to the Director without any delay on any information about any unauthorised removal, destruction, defacement or alteration of any public records under his charge and about the action initiated by him and shall take action as he may deem necessary subject to the directions, if any, given by the Director.

(3) The records officer may seek assistance from any Government officer or any other person for the purpose of recovery or restoration of the public records and such officer or person shall render all assistance to the records officer."

8. (1) Save as otherwise provided in any law for the time being in force, no public record shall be destroyed or otherwise disposed of except in such manner and subject to such conditions as may be prescribed. 19 (2) No record, which is more than hundred years old on the date of commencement of the Maharashtra Public Records Act, 2005, shall be destroyed except where in the opinion of the Director, it is so defaced or is in such condition that it cannot be put to any archival use."

9. Whoever contravenes any of the provisions of section 4 or section 8 shall be punishable with imprisonment for a term which may extend to five years or with fine which may extend to ten thousand rupees or with both." 9. In Vivek Vishnupant Kulkarni vs. the State of Maharashtra and others (supra), it has been held by this Court that as per Section 9 of MPR Act, contravention of the provisions of Section 4 or 8 is made punishable. Section 4 of the MPR Act speaks about taking out public records without prior approval of the State Government. Here no such case is made out that anybody has taken out the public record without the approval of the State Government. Unless the facts are brought invoking the ingredients of the offence, directions to register offence cannot be issued. Further, Section 8 of the Act contemplates about destruction or otherwise dispose of the public record except in such manner and subject to such conditions as may be prescribed. Here, merely because the record is not available, we cannot jump to the conclusion that it cwp1484.19 is destroyed or otherwise disposed of. The information that was supplied to the petitioner on 20th March 2018 would show that Nagar Panchayat since its inception i.e. 24 th February 2015, has not granted any permission for erection of mobile towers and has not entered into any agreement. The information that was called by the petitioner was from 1st January 2014 to 16th February 2017. If there was no occasion for grant of permission and entering into any agreement from 24 th February 2015 till 16th February 2017, then question of supplying the copies of the same will not arise. The period prior to 24th February 2015 i.e. from 1st January 2014 relates to the Gram Panchayat and unless it is shown that the entire record has been handed over to the Nagar Panchayat authorities by the then Gram Panchayat; officers of the Nagar Panchayat cannot be held responsible for supply of those documents. Though the Right to Information Act may not be applicable to the mobile companies, however, the petitioner appears to have not made any correspondence with the mobile companies.

10. As regards non-supply of the information is concerned, action appears to have been taken and cost is also imposed, therefore, the respondents cannot be held responsible in any way for the action to be taken under Section 9 of the MPR Act. Right to Information Act came into force to provide for setting out the practical regime of right to information for citizens to secure access to information under the control of public authorities, in order to promote transparency and accountability in the working of every public authority. However, this Act should not be misused by anybody.

11. We would like to reiterate that non-availability of the record with the Nagar Panchayat cannot be inferred as destruction of the record and therefore, this cannot be taken as a fit case to exercise constitutional powers of this Court to direct registration of the offence."

या प्रकरणी दिलेल्या निर्देशानुसार नमूद केल्याप्रमाणे प्रस्तुत धारिणी नेमक्या कुठल्या कालावधीत गहाळ झाली आहे यासंदर्भात निश्चित माहिती नसल्याने तसेच बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने या आधीच महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख अधिनियम, २००५ च्या कलम ९ नुसार प्रथमदर्शनी अहवाल सादर करण्याबाबत या आधीच कांदिवली पोलीस स्टेशन येथे तक्रार केली आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी

नमूद केल्याप्रमाणे तसेच ज्या इमारती संदर्भात प्रस्तुत द्वितीय अपील अर्जात अपीलार्थी यांनी मागणी केलेल्या माहिती संबंधित काही धारिकांचे पूर्नबांधणी (Recreation) असण्याची वस्तुस्थिती लक्षात घेता मा. मुख्य अभियंता (इमारत प्रस्ताव) बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांनी त्यांच्या स्तरावर प्रस्तुत प्रकरणी प्रशासकीय आढावा घेत उपरोक्त धारीकेच्या पुनर्बांधणी संदर्भात योग्य त्या सक्षम प्राधिकरणाने प्रशासकीय पातळीवर नियमानुसार योग्य तो निर्देश देण्यात यावे. तसेच उपरोक्त प्रकरणी महानगरपालिकेने अनेक प्रमुख इमारती भुखंड या बाबतीतील धारिका उपलब्ध नसणे अथवा गहाळ होणे, ही बाब अतिशय गंभीर असून विद्यमान मा.आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगपालिका यांना या प्रकरणी त्यांच्या स्तरावरून अथवा वरीष्ठ अधिकाऱ्यांमार्फत अशा प्रकारच्या प्रकरणांची पडताळणी करण्याबाबत देखील सूचना करण्यात येत आहे. प्रस्तुत द्वितीय अपील अर्ज निकाली काढण्यात येत आहे.

आदेश

१. वरील विवेचनानुसार जन माहिती अधिकारी यांनी कार्यवाही करावी.
२. अपिल निकाली काढण्यात येत आहे.

State Information Commission Maharashtra

(राहुल भा. पांडे)
राज्य मुख्य माहिती आयुक्त

ठिकाण : मुंबई
दिनांक : ०९.०९.२०२५

प्रत :

१. मा. आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, महानगरपालिका आयुक्तांचे कार्यालय, दुसरा मजला, मुख्य इमारत, महापालिका मार्ग, मुंबई – ४००००१. यांना योग्य पुढील कार्यवाहीसाठी प्रत अग्रेषित.
२. मा. मुख्य अभियंता इमारत प्रस्ताव बृहन्मुंबई महानगरपालिका, उप प्रमुख अभियंता (इ.प्र.) पूर्व उपनगरे यांचे कार्यालय, ३ पेपर मिल कंपाऊंड, राज लेगसी जवळ, ला.ब.शास्त्री मार्ग,विक्रोळी (प.), मुंबई ४०० ०८३. यांना योग्य पुढील कार्यवाहीसाठी प्रत अग्रेषित.